משום דלא נשיב להו רוח צפונית. ואיבעית אימא משום דלא נשיב להו רוח צפונית דתניא כל אותן ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא נשבה להם רוח צפונית מאי טעמא איבעית אימא משום דנזופים הוו ואי בעית אימא דלא נבדור ענני כבוד א"ר פפא הלכך יומא דעיבא ויומא דשותא לא מהלינן ביה ולא מסוכרינן ביה והאידנא דדשו בה רבים שומר פתאים ה'. ת"ר כל אותן ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא היה יום שלא נשבה בו רוח צפונית בחצי הלילה שנא' ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור וגו' מאי תלמודא הא קמ"ל דעת רצון מילתא היא. א"ר הונא דבר תורה משוך אוכל בתרומה ומדבריהם גזרו עליו מפני שנראה כערל. מיתיבי משוך צריך שימול מדרבנן ודקארי לה מאי קארי לה הא צריך קתני. קטעי בסיפא ר' יהודה אומר לא ימול מפני שסכנה היא לו אמרו לו והלא הרבה מלו בימי בן כוזיבא והולידו בנים ובנות שנאמר המול ימול אפי' מאה פעמים ואומר את בריתי הפר לרבות את המשוך. מאי ואומר וכי תימא האי המול ימול לרבות ציצין המעכבים את המילה ת"ש את בריתי הפר לרבות את המשוך. הוא סבר מדקא נסיב לה הש"ס קרא דאורייתא היא ולא היא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא. מיתיבי טומטום אין אוכל בתרומה נשיו ועבדיו אוכלין משוך ונולד כשהוא מהול הרי אלו אוכלים אנדרוגינוס אוכל בתרומה ואין אוכל בקדשים טומטום אינו אוכל לא בתרומה ולא בקדשים קתני מיהת משוך ונולד כשהוא מהול הרי אלו אוכלין תיובתא דרב הונא תיובתא. אמר מר טומטום אינו אוכל בתרומה נשיו ועבדיו אוכלים. טומטום מנא ליה אילימא דקדיש והתניא טומטום שקידש קדושיו קדושין נתקדש קדושיו קדושין אימר דאמר לחומרא לקולא מי אמרינן ספק אשה הוא ואין אשה מקדשת אשה. אמר אביי כשביציו ניכרות מבחוץ. רבא אמר מאי נשיו אמו. פשיטא מהו דתימא מוליד מאכיל שאין מוליד אינו מאכיל קמ"ל. ת"ש טומטום אינו אוכל לא בתרומה ולא בקדשים בשלמא לאביי תנא רישא ערל ודאי וקתני סיפא ספק ערל אלא לרבא לימא טומטום דסיפא לאו השתא ספק ערל לא אכיל ודאי ערל אכיל מה טעם קאמר מה טעם טומטום אינו אוכל בתרומה מפני שספק ערל הוא וערל אינו אוכל לא בתרומה ולא בקדשים. משוך ונולד כשהוא מהול וכו'. לימא כתנאי וגר שנתגייר כשהוא מהול וקטן שעבר זמנו ושאר כל הנימולים לאיתויי מי שיש לו שתי ערלות אינן נימולין אלא ביום רבי אלעזר בר שמעון אומר בזמנו אין

רש"י

רוח צפונית · נוחה לא חמה ולא צוננת וחמה זורחת : לא נשבה להם רוח צפונית · בינם ולא זרחה חמה עליהם : משום דנזופים הוו · ממעשה העגל ולא היו ראוין לאור נוגה : ואיבעית אימא · משום הכי לא נשבה כי היכי דלא ניבדרו ענני כבוד שהיו מקיפין ולא היתה חמה יכולה ליכנס : יומא דעיבא · יום המעונן : יומא דשותא · (א) שרוח דרומית מנשבת והיא קשה מכל הרוחות : עת רצון מילתא היא · וכיון דחצות הלילה עת רצון הוא למכת בכורות הואי נמי עת רצון לרוח צפונית ואין לך יום שרוח צפונית אין מנשבת בו בחצי הלילה וזה היה סימן לדוד כנור תלוי לו למעלה ממטתו ונקבע כלפי צפון כיון שהגיע חצות לילה רוח צפונית מנשבת בו ומנגן מאליו והוא נעור והאי דנקט הכא ארבעים שנה לומר לך שאפילו אותן מ' שנה דנזופים היו ולא נשבה להן בימים, נשבה להו בחצות לילה משום דעת רצון הוא : משוך · מהול שנמשכה ערלתו וכסתה את העטרה : הא צריך קתני · מדרבנן מדלא קתני משוך הרי זה ערל : שסכנה היא לו · שמא יעשה כרות שפכה : בימי בן כוזיבא · שמשום עובדי כוכבים באונס בכרך ביתר וגברה יד בן כוזיבא ונלחם בהם ונלחם ומלך על ישראל שתי שנים ומחצה וחזרו ומלו בימיו : הוא סבר · ההוא דאותיב לעיל לרב הונא מרישא סבר מדנסבי לה רבנן לימוד' למילתייהו מדאורייתא אלמא מדאורייתא הוא : ה"ג מיתיבי טומטום אינו אוכל בתרומה כו' · ובסיפא גרס קתני מיהא משוך תיובתא דרב הונא תיובתא : טומטום אינו אוכל בתרומה · שמא אם היה נקרע ימצא זכר והרי הוא ערל : נשיו ועבדיו · לקמן מפרש נשים לטומטום מנא ליה : אנדרוגינוס · מהול מותר לאכול בתרומה ממה נפשך בין שהוא איש בין שהוא אשה בין שהוא בריה בפני עצמה זרעו של כהן הוא : ואין אוכל בקדשים · בקדשי קדשים קמיירי כגון חטאת ואשם ושירי מנחות שאין נאכלין אלא לזכרי כהונה וזה ספק אשה הוא : טומטום אינו אוכל · לקמן מפרש אמאי הלכך נקט ליה : קתני מיהא משוך אוכל · אלמא לא גזור עליה תיובתא דרב הונא דאמר מדבריהן גזרו עליו תיובתא. ליכא אחרינא גרסי' (ב) [לימא] מסייע ליה [לרב הונא] טומטום אינו אוכל כו' והאי "אוכלין" דמשוך ונולד מהול מדאורייתא קאמר וסייעתא דרב הונא וזו שמעתי והיא נראית עיקר מדהדרינן לקמן לימא כתנאי כו' מאי לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר דאורייתא ומר סבר דרבנן אלמא ליכא למאן דמכשיר לגמרי : אי נימא דקדיש · שקידש אשה ושמא זכר הוא וקדושיו קדושין דהא תניא טומטום שקידש קדושיו קדושין מספק וצריכה גט : נתקדש קדושיו קדושין · ונפקא מינה לאיתסורי האי דקדשיה באחותו של טומטום ובאמו שמא אשה הוא : לחומרא · דבעינן גט מיניה : לקולא מי אמרי' · דניחזקיה כזכר ודאי ויאכיל בת ישראל בתרומה : מוליד מאכיל · את אמו בתרומה דדייקינן לה ויליד ביתו (ויקרא כב) בראוי להוליד קמשמע לן : מאי טומטום · דקתני בסיפא ערל גמור : מה טעם קאמר · סיפא לפרושי רישא אתא והכי קאמר מה טעם טומטום אין אוכל מפני שהוא ספק ערל וערל אין אוכל לא בתרומה ולא בקדשים : לימא כתנאי · מילתא דרב הונא תנאי היא אי הוי משוך דאורייתא או דרבנן : (ונולד כשהוא מהול · שצריך להטיף ממנו דם ברית) : וגר שנתגייר כשהוא מהול · כגון ערבי וגבעוני שנתגיירו וצריך להטיף ממנו דם ברית : שתי ערלות · ב' עורות זו על גבי זו :

תוספות

רוח צפונית · בספרי אומר דבגנותן של ישראל ספר הכתוב שלא עשו אלא פסח אחד במ' שנה שהיו במדבר שלא מצינו שעשו פסח אלא בשנה שניה ותימה וכי במזיד היו נמנעים ולא משום מילת זכרים שהיו מעכבים וחשיב גנות לפי שגרמו הם דבר זה והא כיון דלא אפשר לא היתה מעכבת כדאמר לעיל (דף עא.) המול לו אמר רחמנא ואז יקרב וגו' ואמר רבינו יצחק דעשו פסחים אבל לא עשו כתקנן אלא אחד* : **לא** נשבה להם רוח צפונית · פי' בפני עצמה אבל אין לפרש דלא נשבה כלל דהא אמר בסוף כל הגט (גיטין דף לא: ושם) ד' רוחות מנשבות בכל יום ורוח צפונית מנשבת עם כולן שאלמלא כן אין העולם מתקיים : **נזופין** היו · אמר רבינו יצחק ממעשה מרגלים ולא כמו שפירש בקונטרס ממעשה העגל שהרי מחל להם הקב"ה ואמר להם סלחתי שאחר כך נעשה משכן והשרה שכינתו ביניהם : **דלא** ניבדור ענני כבוד · לא משום דתקיפה דטובה היא וטוב לנחבלים אלא שמפזרת העננים והעת יפה כדאמר (מגילה דף כח:) בעיא שמעתא צילותא כיומא דאסתנא וכתיב נמי (איוב לז) מצפון זהב יאתה זהב לשון אורה כמו המריקין זהב (זכריה ד) וכן פירש מנחם ואף לפי המדרש כן הוא דדרשינן (בב"ב דף כה:) שמזלת הזהב לפי שמפזרת את העננים והגשמים נעצרים והתבואה ביוקר ולכך הזהב זול: **ומדבריהם** גזרו עליהם · הא דאמר בגמר הדין (סנהדרין דף מד.) עכן משוך בערלתו היה ומפיק ליה מקרא, אסמכתא בעלמא היא. הא דאמר בפרק קמא דשבועות (דף יג.) דמשוך ערלה בכרת הייט שלא מל כלל : **מיתיבי** כו' · דמשוך אוכל בתרומה, אע"ג דצריך שימול מדרבנן מפני שנראה כערל לא אסרוהו בתרומה. ולפי הספרים דגרסי לימא מסייע ליה צ"ל דמשמע ליה אוכל מן התורה אבל מדרבנן אסור כדמוכח *[ברייתא] דקתני צריך שימול : **מבחוץ** · וא"ת אכתי היאך מאכיל את אשתו דכיון דאינו בן ביאה לא הוי חופתו חופה כמו פתוחה מבת ג' לעיל בפרק הבא על יבמתו (דף נז:) וי"ל דכיון דראוי לקרוע הוי בר חופה :
אין

תוספות ישנים

השתא ספק ערל לא אכיל ודאי ערל מיבעיא. וא"ת ולימא דרישא מיירי בודאי ערל וסיפא מיירי טומטום ממש דהיינו ספק ערל וי"ל דא"א לומר דרישא בערל ודאי דא"כ לא הוה קרי ליה טומטום דא"צ דאגב סיפא נקטיה שאין דרך למתני רישא אגב סיפא אבל סיפא מצי לאוקמי בודאי ערל והאי דנקט טומטום אגב רישא נקטיה א) דמיירי בטומטום ממש אבל סיפא טומטום אע"ג דטומטום הוי ערל ודאי :

א) נראה דצ"ל דמיירי בטומטום שאמא נקט בסיפא נמי בטומטום * אע"ג דטומטום הייט ערל ודאי :

עין משפט נר מצוה

יט א ב מיי' פ"ז מהל' תרומות הלכה י טוי"ד סימן שלא :
כ ג מיי' שם הלכה יא:
כא ד מיי' שם הלכה יד:
כב ה ו מיי' שם הלכה יא :
[וע"ע תוס' קדושין לו: ד"ה הואיל]
כג ז ח מיי' פ"י מהלכות מעשה קרבן הלכה ט:
כד ט מיי' פ"ד מהלכות אישות הלכה יא סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן מד סעיף ה :
כה י מיי' פ"ז מהלכות תרומות הלכה יב טוי"ד סימן שלא ·
כו כ מיי' פ"א מהל' מילה הלכה ח סמג עשין כח טוש"ע י"ד סי' רסב סעיף א :

מסורת הש"ס

[גירסת הערוך מסוכרינן ועי' רש"י ע"ז כט. ...]
[ברכות ג. תענית כה:]
[תוספתא דשבת פט"ז]
[ע' פרש"י בכתובות לו. ד"ה ודקארי]
[תוספתא פ"ו]
[תוס' פי"א] בכורות מב:
[חגיגה ד.]
[תוס' דשבת פט"ז]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה יומא דשותא יום שרוח : (ב) ד"ה קתני מיהא וכו' ליכא אחרינא גרסי' תניא דמסייעא ליה לרב הונא טומטום :